

Такырова Александра Васильевна
(1924–2001)

Такырова Александра Васильевна 1924 сыллаахха Бордон нэһилиэгэр Маалыкай Кукаакытыгар Такыров Василий Егорович уонна Евсева Анна Денисовна дьиэ кэргэнигэр иккис оҕонон төрөөбүтэ. Анна Денисовна пиэримэбэ үүт эрийээччинэн, асчытынан үлэлиирэ. Сүрэбинэн куһаҕан буолан биирдэ бурдук тарда туран охтубут да өлбүт. Онон Александра Васильевна (Өлөксөөн) 14-ээх эрэ сылдьан огдообо буолбут аҕатыгар көмөлөһөн бүтүн хаһаайыстыбаны тутан хаалбыт, бырааттарын үөрэттэрээри бэйэтэ үөрэммэтэх. Дьонун таһаһын-сабын оноруута, оччотообуга тириини имитэн, этэрбэс тигиитэ, танастарын сууйуу-сотуу, астарын астааһын, бурдугу тардан лэппиэскэ буһарыы. Ону таһынан, пиэримэбэ ийэтин үлэтин: үүт эрийиитин, асчыт үлэтин, толорбут, колхоз үлэтигэр эриллибит.

Суостаах сэрии, сут-кураан кини сэrbэччи ситэр кэмигэр ааспыттара. Ыһыга, хомуурга, мас мастыырга сылдыбытын, сыарҕалара алдьанарын, быата быстарын илиилэрин үлүтэ сыһыахтарыгар диэри оностон муннаналларын, курааннаан от үүммэтэбэр Токоско баран, сүөһү көрөн кыстаабыттарын кэпсиирэ.

Кини көлүөнэтэ кыайтарбатабы кыайсыбыта, хоргуйууну хоппута. Оччотообу кэм ирдэбилдинэн кырдыбаастыын, оҕолуун күүстэрин харыстаабакка, наар бүгүннүтээбэр элбэби онордорбут, үлэбит өссө таһаарылаах буоллар диэн санаалаах үлэлиллэрэ.

Сэрии кэмигэр эр дьон үлэтин солбуйан хонуу, ферма араас үлэтигэр бэйэтин харыстаммакка үлэлээбитин “Аҕа дойду Улуу сэриитин 1941-1945сс. килбиэннээх үлэтин иһин” мэтээлинэн наҕараадаламмыта туоһулуур.

Үөллээннээхтэрэ Өлөксөөнү иниир-ситии киһи, куруук сүүрүүнэн сылдыра диэн ахталлара. Ол курдук сайын от мунһар массыынаҕа соҕотоҕун сылдьан бугулуур эбит. Омурҕанна чэй иһээт, сынһаммакка да, отугар сүүрэр этэ диэн сөҕөн кэпсиллэрэ.

Билигин Ханалас Өктөмүгэр олорор Можукова Татьяна Семеновна ыар сэрии кэмнэригэр Александра Васильевнаһын хайдах үлэлээбиттэрин манньк ахтар: «Олох кыра, эдэр сааспыттан фермэҕа сүөһү көрөөччүнэн, ыанньксытынан үлэлиирбит. Сайын от, бурдук хомууругар сылдырбыт. Стахановскай хамсааһынна кыттан бириэмийэ ыларбыт. Өлөксөөн бииргэ үлэлиир дьонугар сүрдээх үчүгэй истин сыһыаннааҕа, мэлдьи сүбэлиир-амалыы сылдырааччы. Мин кинини кытта биирдэ да кыһырсыбыппын өйдөөбөппүн. Иккиэн да үлэбитинэн-хамнаспытынан дьонно сирдэрбэт этибит».

Александра Васильевна 1958 сыллаахха биэс оҕолоох киһиэхэ кэргэн тахсыбыта. Кэргэнин икки улахан оҕолоро бэйэлэрэ үлэһиттэр этэ, үс кыраҕа ийэлэрин солбуйбута. Онон бэйэтэ төрөппүт үс кыргыттарынаан холбоон, алта оҕону атахтарыгар туруортаабыта. Үөрэбэ суох да буоллар, саха муударай дьахтарын мындыр өйүнэн, үлэтинэн-хамнаһынан, бэйэтин холобурунан оҕону иитиигэ сүдү кылаатын киллэрбитэ.

Нэһилиэк түс-бас киһитин Иванов Семен Федорович II – Куччугуй Сэмэни кытта холбоһон, дьоллоохтук олорон, ийэ буолар аналын чизэстээхтик толорон олоҕун дьохуннаахтык түмүктээбитэ.

Оҕолоро 2014 сыллаахха ийэлэрин сырдык аатын үйэтитэн, кинигэ хомуйан “Тыа сириҥ үлэһит дьоно” серияҕа бэчээттэспиттэрэ. Онон дьохун олох ыччаттарынан салҕанар.